

ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑ ΕΤΗΣΙΑ ΑΝΑΦΟΡΑ 2022

*Προσπάθειες διατήρησης εντός του 2022 στον βιότοπο ωοτοκίας της *Caretta caretta* στον Κυπαρισσιακό Κόλπο, Δυτική Πελοπόννησος*

Natura 2000 - GR2550005 «ΘΙΝΕΣ ΚΥΠΑΡΙΣΣΙΑΣ»

Συνοπτική αναφορά που υποβλήθηκε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τη Μόνιμη Επιτροπή της Σύμβασης της Βέρνης

Αθήνα, Οκτώβριος 2022

ARXELON, Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας

Copyright © 2022 από ΑΡΧΕΛΩΝ

Κανένα μέρος της παρούσας έκθεσης δεν μπορεί να αναπαραχθεί σε οποιαδήποτε μορφή ή με οποιοδήποτε μέσο χωρίς τη γραπτή άδεια του ΑΡΧΕΛΩΝ.

*****

ΑΡΧΕΛΩΝ, Σύλλογος για την Προστασία της Θαλάσσιας Χελώνας
Σολωμού 57
ΑΘΗΝΑ
ΤΚ 10432
Ελλάδα

Τηλ/Φαξ: 210 5231342
e-mail: info@archelon.gr
URL: www.archelon.gr

1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παραλία ωτοκίας της θαλάσσιας χελώνας Καρέττα (*Caretta caretta*) στον Κυπαρισσιακό κόλπο αποτελεί τμήμα των περιοχών του Ευρωπαϊκού δικτύου Natura 2000 με τίτλο GR2550005 «Θίνες Κυπαρισσίας: Νεοχώρι – Κυπαρισσία» και GR2330005 «Θίνες και Παραλιακό Δάσος Ζαχάρως, Λίμνη Καϊάφα, Στροφυλιά, Κακόβατος». Το τμήμα της παραλίας που οριοθετείται από τους ποταμούς Αρκαδικό προς το νότο, έως τη Νέδα προς το βορρά, αποτελεί τον πυρήνα ωτοκίας και έχει μήκος περίπου 9,5 χλμ. (Εικόνα 1). Ο πυρήνας ωτοκίας έχει εξολοκλήρου ενταχθεί στην περιοχή GR2550005. Ολόκληρος ο Κυπαρισσιακός κόλπος χαρακτηρίστηκε Περιοχή Προστασίας της Φύσης με Προεδρικό Διάταγμα (ΠΔ) που εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2018 (ΦΕΚ Δ 391/03-10-2018, Δ 414/12-10-2018) και περιλαμβάνει τις ανωτέρω περιοχές Natura 2000 (GR2550005, GR2330005) καθώς και τη γειτονική περιοχή GR 2330008 «Θαλάσσια περιοχή Κυπαρισσιακού Κόλπου: Ακρωτήρι Κατάκολο – Κυπαρισσία» (Εικόνα 2)*.

Με το ΠΔ, η περιοχή χωρίζεται σε διάφορες υποζώνες και προβλέπονται πολεοδομικοί και οικοδομικοί περιορισμοί. Όμως, δεν ρυθμίζονται όλα τα θέματα διατήρησης του βιοτόπου (πχ. χαρτογράφηση του νόμιμου οδικού δικτύου, κανονισμοί αλιείας, λειτουργία καντινών, φωτορύπανση, ανθρώπινη παρουσία στην παραλία τις νυχτερινές ώρες). Αυτές οι απειλές αναμένεται να αντιμετωπιστούν από τις υπό εκπόνηση Ειδικές Περιβαλλοντικές Μελέτες (ΕΠΜ) και τα Σχέδια Διαχείρισης (ΣΔ) για όλες τις περιοχές Natura 2000, ως μέρος ενός έργου που διεξάγεται σε εθνική κλίμακα από το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενέργειας (ΥΠΕΝ), στο οποίο όμως εντοπίζονται μεγάλες καθυστερήσεις. Αρμόδια για τη φύλαξη, προστασία και διαχείριση του βιοτόπου είναι η Μονάδα Διαχείρισης Εθνικού Πάρκου Υγροτόπων Κοτυχίου – Στροφυλιάς & ΠΠ Δυτ. Πελ/νησου, η οποία σε κεντρικό επίπεδο επιβλέπεται από τον Οργανισμό Φυσικού Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής (Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α.).

Η παρουσία του ΑΡΧΕΛΩΝ στον Κυπαρισσιακό κόλπο είναι συνεχής από τις αρχές της δεκαετίας του '80, πραγματοποιώντας εργασίες διατήρησης, ενώ η συστηματική καταμέτρηση φωλιών και η συλλογή δεδομένων ξεκίνησε το 1984. Υλοποιώντας διεθνώς αναγνωρισμένα πρωτόκολλα, η μεγάλη πλειονότητα των φωλιών εντός του πυρήνα ωτοκίας, προστατεύεται κατά της θήρευσης, του πλημμυρισμού από τη θάλασσα και του αποπροσανατολισμού των νεοσσών, από το 1992.

---

* Σημειώνεται ότι το ΠΔ αποτελεί απόρροια της απόφασης του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου 2016 (υπόθεση C-504/14) καθώς και της υπ' αριθ. 174 (2014) Σύστασης της Σύμβασης της Βέρνης, οι οποίες αφορούν τον πυρήνα του βιοτόπου.

Από το 2006, παρατηρείται σταδιακή αύξηση του αριθμού των φωλιών, άρα και των ενήλικων θηλυκών ατόμων που αναπαράγονται στην περιοχή, η οποία πιθανώς να οφείλεται στη μαζική προστασία των φωλιών. Σύμφωνα με τα πρόσφατα δεδομένα, στον Κυπαρισσιακό κόλπο εντοπίζεται σήμερα ο μεγαλύτερος αναπαραγωγικός πληθυσμός της Καρέττα στη Μεσόγειο, ενώ στην περιοχή απαντώνται και άλλα σημαντικά και προστατευόμενα οικολογικά χαρακτηριστικά.

2 ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

Κατά την αναπαραγωγική περίοδο του 2022, ο ΑΡΧΕΛΩΝ ολοκλήρωσε με επιτυχία το πρόγραμμα πεδίου για την παρακολούθηση και προστασία της ωοτοκίας στον Κυπαρισσιακό κόλπο, από τις 4 Μαΐου έως τις 30 Σεπτεμβρίου. Σύμφωνα με προκαταρκτικά δεδομένα, περίπου 2.770 φωλιές καταγράφηκαν στον πυρήνα ωοτοκίας, εκ των οποίων το 86% των φωλιών προστατεύτηκε από θήρευση, πλημμυρισμό, ποδοπάτηση και τις επιπτώσεις της φωτορύπανσης. Επίσης καταγράφηκαν 797 ακόμη φωλιές στο βόρειο τμήμα του GR2550005, μήκους 7 χλμ., που εντοπίζεται βόρεια του ποταμού Νέδα*.

Ειδικά όσον αφορά στην απειλή της φωτορύπανσης, σύμφωνα με τα στοιχεία του ΑΡΧΕΛΩΝ για το 2022, σημαντικό ποσοστό των φωλιών εντός του πυρήνα ωοτοκίας επηρεάστηκε. Μάλιστα, ορισμένα τμήματα της παραλίας παρουσίαζαν αυξημένη φωτορύπανση: ειδικότερα στη θέση Αγιαννάκης 28,7% των φωλιών επηρεάστηκε από φωτορύπανση, στη θέση Βουνάκι 13,3%, στην Ελαία 25,3%, ενώ στο Καλό Νερό περισσότερες από τις μισές φωλιές επηρεάστηκαν από την εν λόγω απειλή, δηλαδή το 51,3%. Εξαιτίας της κατάστασης, ο ΑΡΧΕΛΩΝ εφάρμοσε τις προστατευτικές μεθόδους σκίασης και «boxing» σε 616 φωλιές στον πυρήνα ωοτοκίας. Εντούτοις, οι ερευνητές του ΑΡΧΕΛΩΝ κατέγραψαν περιστατικά αποπροσανατολισμού νεοσσών από 668 φωλιές εξαιτίας της φωτορύπανσης. Μία ακόμη σημαντική απειλή που καταγράφηκε την περίοδο 2022 στη θέση Βουνάκι ήταν η θήρευση φωλιών από αγριόχοιρους (Φωτογραφία 1). Συνολικά καταγράφηκαν 561 θηρευμένες φωλιές και 1005 απόπειρες θήρευσης από αγριόχοιρους.

---

* Σημειώνεται ότι κατά τη θερινή περίοδο του 2022, λόγω του περιορισμένου αριθμού των εθελοντών, δεν πραγματοποιήθηκε καταγραφή και προστασία των φωλιών στο βόρειο τμήμα του κόλπου (Νεοχώρι έως Επιτάλιο, μήκους 24χλμ).

Όσον αφορά στις εκθαλασσώσεις θαλάσσιων χελωνών, σύμφωνα με τα στοιχεία της αρμόδιας Λιμενικής Αρχής, 13 νεκρές χελώνες καταγράφηκαν κατά μήκος όλου του Κυπαρισσιακού Κόλπου τους πρώτους 9 μήνες του έτους. Από αυτές, 7 περιστατικά καταγράφηκαν από την ομάδα πεδίου του ΑΡΧΕΛΩΝ.

Στο πλαίσιο του προγράμματος πεδίου του ΑΡΧΕΛΩΝ, μέσω των δράσεων ευαισθητοποίησης του κοινού οι οποίες διεξήχθησαν στην παραλία και σε τουριστικές μονάδες της περιοχής, ενημερώθηκαν πάνω 3000 επισκέπτες για την παρουσία της θαλάσσιας χελώνας και την ελαχιστοποίηση των οχλήσεων προς το προστατευόμενο είδος. Σημειώνεται ότι, κατόπιν παρέμβασης του Υφυπουργού Περιβάλλοντος, ο Δήμος Τριφυλίας επέτρεψε τη λειτουργία του εποχικού Σταθμού Ενημέρωσης του ΑΡΧΕΛΩΝ στην παραλία Καλό Νερό (διάρκεια λειτουργίας του Σταθμού από τις 2 Ιουλίου έως και τις 11 Σεπτεμβρίου).

3 ΑΠΕΙΛΕΣ

Το ΠΔ περιλαμβάνει πλειάδα μέτρων όσον αφορά στην προστασία, τόσο του βιότοπου γενικότερα, όσο και συγκεκριμένων τύπων και ειδών οικοτόπων, συμπεριλαμβανομένης της θαλάσσιας χελώνας. Δυστυχώς, το 2022 υπήρξε παντελής έλλειψη φύλαξης της Περιοχής Προστασίας της Φύσης. Αυτό το γεγονός, σε συνδυασμό με την έλλειψη ενδιαφέροντος αλλά και γνώσης των ισχύοντων κανονισμών εκ μέρους των τοπικών αρχών, οδήγησε σε ανεπαρκή επιβολή και εφαρμογή της υφιστάμενης νομοθεσίας. Ως εκ τούτου, πολλά από τα χρόνια προβλήματα που απειλούν τις θαλάσσιες χελώνες και την ακεραιότητα του βιότοπου παραμένουν ανεπίλυτα. Αντίστοιχα το ΣΔ δεν έχει ακόμη εκδοθεί (σύμφωνα με όσα αναφέρονται υπό το 1), με αποτέλεσμα την αδυναμία αντιμετώπισης των υπολοίπων προβλημάτων διατήρησης.

Ειδικότερα, οι κυριότερες απειλές οι οποίες καταγράφηκαν το 2022 είναι:

- Εκτεταμένη φωτορύπανση σύμφωνα με όσα αναφέρονται υπό το 3
- Μη απομάκρυνση των επίπλων θαλάσσης (ξαπλώστρες – ομπρέλες) κατά τις νυχτερινές ώρες από την παραλία ωτοκίας, με αποτέλεσμα τη μείωση του διαθέσιμου χώρου για φωλεοποίηση και τη δημιουργία εμποδίων στα ενήλικα θηλυκά άτομα που προσπαθούν να κάνουν τις φωλιές τους (Φωτογραφία 2)

- Εκτεταμένη κίνηση οχημάτων τόσο πίσω από την παραλία ωτοκίας, με αποτέλεσμα την υποβάθμιση οικοτόπων αμμοθινών, όσο και πάνω σε αυτή, προκαλώντας άμεσο κίνδυνο στις υφιστάμενες φωλιές, ενώ δεν έλειψαν περιστατικά καθαρισμού της παραλίας ωτοκίας με βαρέα οχήματα (12 Μαΐου, 18 Μαΐου, 19 Μαΐου, 28 Μαΐου, 30 Μαΐου, 1 Ιουνίου, 2 Ιουνίου, 3 Ιουνίου, 13 Ιουνίου, 9 Ιουλίου, 13 Ιουλίου, 30 Ιουλίου) (Φωτογραφίες 3α, 3β).
- Ελεύθερη κατασκήνωση στο παράκτιο δάσος πίσω από την παραλία ωτοκίας, φαινόμενο που επιφέρει αυξημένη ανθρώπινη παρουσία στην παραλία κατά τις νυχτερινές ώρες, και επομένως αφενός όχληση στις ενήλικες θηλυκές χελώνες που εγκαταλείπουν την προσπάθεια φωλιάσματος, αφετέρου κίνδυνο ποδοπάτησης των νεοσσών.
- Διεξαγωγή τοπικών πανηγυριών ακριβώς πίσω από την παραλία ωτοκίας στις θέσεις Καλό Νερό (5 Αυγούστου) και Γιαννιτσοχώρι (2 Αυγούστου), με τη συμμετοχή εκατοντάδων πολιτών και ζωντανής ορχήστρας, με αποτέλεσμα την πρόκληση έντονης ηχορύπανσης και φωτορύπανσης κατά την ευαίσθητη περίοδο εκκόλαψης των νεοσσών (Φωτογραφίες 4α, 4β).
- Άσκηση γεωργικών δραστηριοτήτων στη ζώνη των αμμοθινών, χωρίς έλεγχο, με αποτέλεσμα την υποβάθμισή τους (Φωτογραφία 5).
- Συνέχιση κατασκευών σε νέα κτήρια (εξοχικές κατοικίες) εντός των Περιοχών Προστασίας της Φύσης, παρά την υφιστάμενη απαγόρευση.
- Συνεχιζόμενη ύπαρξη παράνομων κατασκευών από παραλιακές επιχειρήσεις, παρά την ύπαρξη σχετικών πρωτοκόλλων κατεδάφισης.
- Λειτουργία καντινών στη ζώνη αμμοθινών, ακόμη και τις νυχτερινές ώρες, με αποτέλεσμα την πρόκληση περαιτέρω φωτορύπανσης και τη συνεχή ποδοπάτηση της αμμοθινικής βλάστησης.
- Ανεξέλεγκτη άσκηση της αλιευτικής δραστηριότητας, με αποτέλεσμα τον αυξημένο κίνδυνο εγκλωβισμού και τραυματισμού των ενήλικων θηλυκών χελωνών από στατικά δίχτυα (Φωτογραφία 6).

Οι παραπάνω αναφερόμενες απειλές, οι οποίες καταγράφηκαν το 2022, αποδεικνύουν ότι η κατάσταση δεν έχει βελτιωθεί σε σχέση με τα προηγούμενα έτη*.

---

* Αναλυτικές πληροφορίες σχετικά με τις υφιστάμενες απειλές τα προηγούμενα χρόνια, περιέχονται <https://archelon.gr/what-we-do/conservation>

4 ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

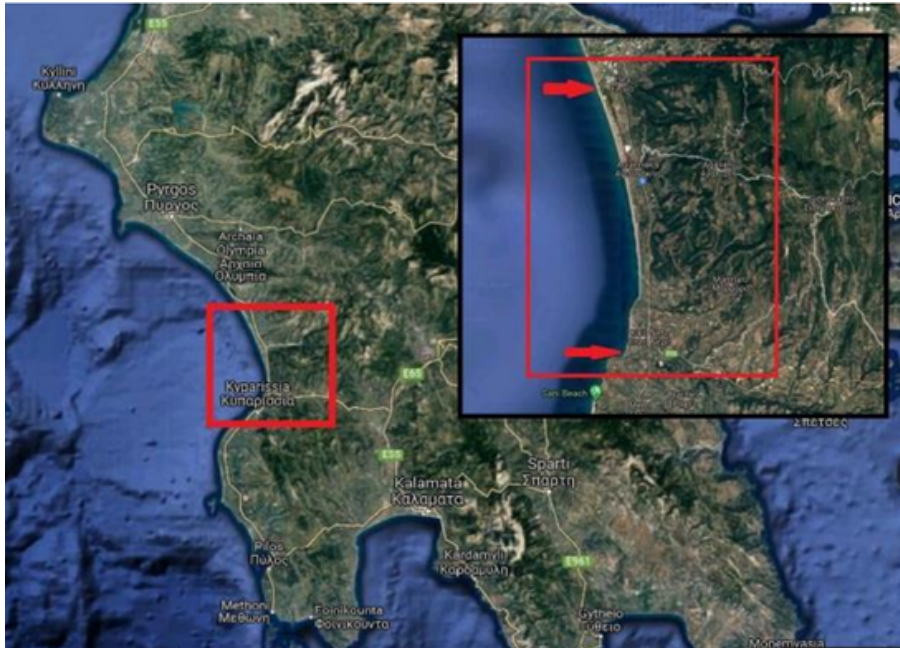
Συμπερασματικά η έλλειψη επιβολής και εφαρμογής της υφιστάμενης νομοθεσίας (ΠΔ και γενικοί περιβαλλοντικοί νόμοι), οι παρατηρούμενες καθυστερήσεις στη συμπλήρωση των νομοθετικών κενών (έκδοση ΣΔ), οι καθυστερήσεις που εντοπίζονται στο σύστημα διακυβέρνησης της προστατευόμενης περιοχής (η παντελής απουσία φύλαξης και επόπτευσης, η απουσία σήμανσης, η απουσία κατάλληλων υποδομών υποδοχής των επισκεπτών από τη ΜΔ και τον Ο.ΦΥ.ΠΕ.Κ.Α), καθώς και η παντελής αδιαφορία εκ μέρους των τοπικών αρχών αποτελούν τους κύριους παράγοντες για τη συνεχιζόμενη υποβάθμιση των παράκτιων βιοτόπων και τις συνεχιζόμενες οχλήσεις στην ωτοκία της θαλάσσιας χελώνας

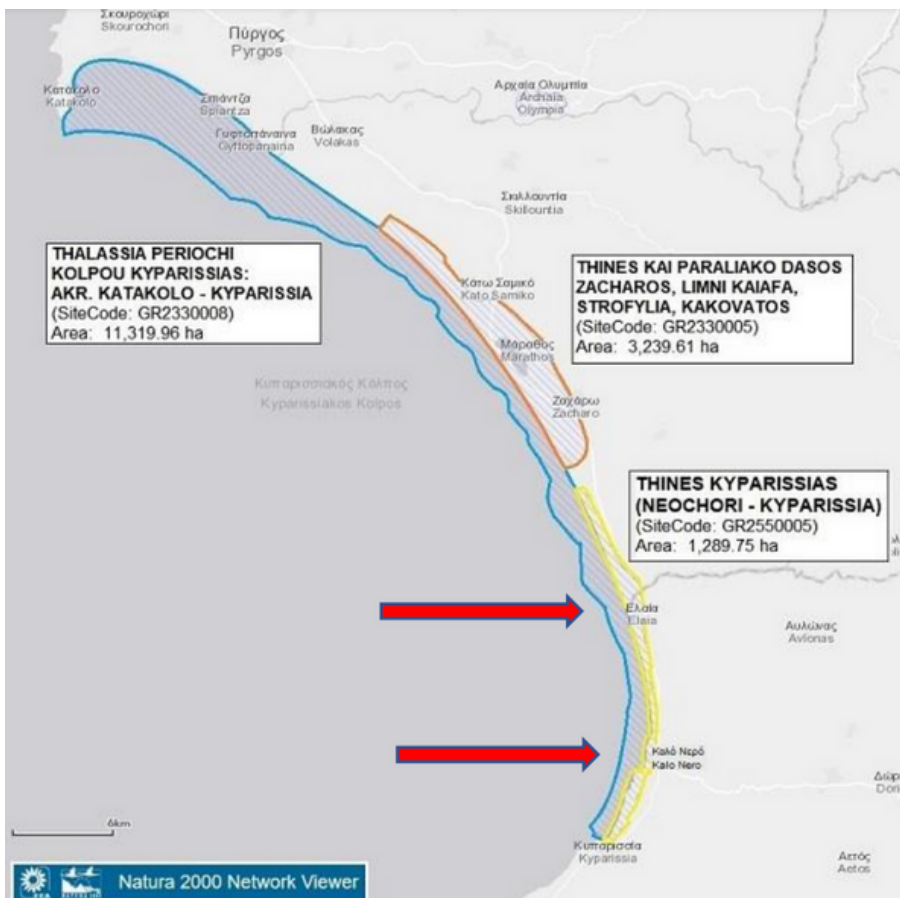

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

ΕΙΚΟΝΕΣ & ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ

Εικόνα 1
Χάρτης του Κυπαρισσιακού Κόλπου. Τα βέλη δείχνουν τα όρια του πυρήνα ωτοκίας, από τον Αρκαδικό ποταμό προς νότο, έως τον ποταμό Νέδα προς βορρά.

Εικόνα 2
Χάρτης του Κυπαρισσιακού Κόλπου που δείχνει τις τρεις περιοχές Natura 2000, οι οποίες περιλαμβάνονται στο Προεδρικό Διάταγμα που εκδόθηκε τον Οκτώβριο του 2018. Τα βέλη δείχνουν τον πυρήνα ωτοκίας.

Φωτογραφία 1

Θήρευση φωλιάς από αγριόχοιρο.
(Ιούνιος 2022)

Φωτογραφία 2

Τα έπιπλα θαλάσσης και οι ξύλινοι διάδρομοι δεν απομακρύνονται κατά τη διάρκεια της νύχτας, μειώνοντας τον διαθέσιμο χώρο για ωτοκία. Το κίτρινο βέλος δείχνει τις παράνομες εγκαταστάσεις της παραλιακής επιχείρησης. (22 Ιουλίου 2022 06:30πμ)

Φωτογραφία 3α

Τοποθεσία Αγιαννάκης - καθαρισμός παραλίας από βάρβα οχήματα, που επιφέρει αλλαγές στη μορφολογία της παραλίας. (17 Μαΐου 2022)

Φωτογραφία 3β

Τοποθεσία Αγιαννάκης - η συνεχιζόμενη είσοδος οχημάτων καθώς και τα ίχνη τροχοφόρων στις αμμοθίνες (μπλε κύκλοι) καταδεικνύουν την αναποτελεσματικότητα των τιμωμένων ογκόλιθων (κίτρινο βέλος) που τοποθετήθηκαν από το ΥΠΕΝ στους παράνομους δρόμους. (Ιούλιος 2022)

Φωτογραφία 4α

Τοποθεσία Γιαννιτσοχώρι - Πανηγύρι με ζωντανή μουσική και έντονους προβολείς λίγα μέτρα από την παραλία ωτοκίας. (2 Αυγούστου 2022)

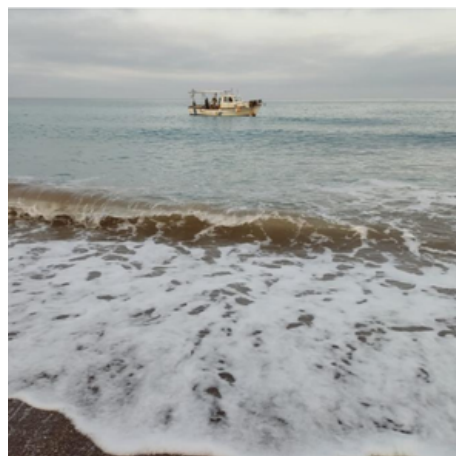
Φωτογραφία 4β

Τοποθεσία Καλό Νερό - Σκουπίδια μετά το Πανηγύρι που έγινε με ζωντανή μουσική και προβολείς λίγα μέτρα πίσω από φωλιές στην παραλία ωτοκίας. Το κόκκινο βέλος δείχνει την τοποθεσία στην οποία πραγματοποιήθηκε το Πανηγύρι. Το κίτρινο βέλος δείχνει εστία φωτιάς από το Πανηγύρι. Οι κύκλοι δείχνουν τις προστατευμένες φωλιές (τουλάχιστον 7). (5 Αυγούστου 2022)

Φωτογραφία 5

Τοποθεσία Αγιαννάκης - Η γεωργική δραστηριότητα στη ζώνη των αμμοθινών συμβάλλει στη συνολική υποβάθμιση του βιοτόπου. (Αύγουστος 2022)

Φωτογραφία 6

Τοποθεσία Ελαία - Η αλιεία με δίχτυα αποτελεί κίνδυνο εγκλωβισμού και τραυματισμού θαλάσσιων χελωνών (Ιούνιος 2022)